

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 5

2026

MASAL JANRIDA DIDAKTIK KONSEPSIYA UYG'UNLIGI

Jalaletdinova Fotima Tadjitdinovna

Alfraganus universiteti

Filologiya fakulteti o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada masal janrining badiiy-estetik va didaktik mohiyati, unda axloqiy-tarbiyaviy g'oyalar hamda obrazli tafakkur uyg'unligi tahlil qilinadi. Masal janri qadimdan insonni ezgulikka, adolatga, halollikka, mehnatsevarlikka va hayotiy xulosalar chiqarishga undovchi muhim adabiy shakl sifatida shakllangan. Unda hayvonlar, qushlar, o'simliklar yoki ramziy obrazlar orqali jamiyatdagi turli illatlar, inson xarakteridagi salbiy va ijobiy xususiyatlar badiiy ifoda etiladi. Maqolada masalning didaktik konsepsiyasi uning ixcham syujeti, ramziy obrazlar tizimi, kinoya va pand-nasihatga asoslangan xulosasi bilan uzviy bog'liq holda yoritiladi. Shuningdek, masal janrining o'quvchi ongiga ta'siri, axloqiy qarashlarni shakllantirishdagi o'rni va tarbiyaviy imkoniyatlari ilmiy-nazariy jihatdan asoslanadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, masal janrida badiiylik va didaktika bir-birini to'ldiruvchi, o'quvchida estetik zavq bilan birga hayotiy saboq hosil qiluvchi yaxlit konseptual tizimni tashkil etadi.

Kalit so'zlar: hayot, uslub, estetika, etika, falsafa, obraz, poetika..

ГАРМОНИЯ ДИДАКТИЧЕСКОЙ КОНЦЕПЦИИ В ЖАНРЕ БАСНИ

Джалалетдинова Фотима Таджитдиновна

Преподаватель филологического факультета

Университет «Алфраганус»

Аннотация

В данной статье рассматриваются художественно-эстетическая и дидактическая сущность жанра басни, а также гармония нравственно-воспитательных идей и образного мышления в его структуре. Басня с древних времён формировалась как важная литературная форма, направленная на воспитание человека в духе добра, справедливости, честности, трудолюбия и умения делать жизненные выводы. Через образы животных, птиц, растений и других символических персонажей в басне художественно раскрываются различные общественные пороки, положительные и отрицательные качества человеческого характера. В статье дидактическая концепция басни анализируется во взаимосвязи с её лаконичным сюжетом, системой символических образов, иронической направленностью и нравоучительным выводом. Особое внимание уделяется влиянию басни на сознание читателя, её роли в формировании нравственных взглядов и воспитательного потенциала. По результатам исследования установлено, что в жанре басни художественность и дидактика образуют единую концептуальную систему, способную одновременно вызывать эстетическое восприятие и формировать жизненный опыт читателя.

Ключевые слова: жизнь, стиль, эстетика, этика, философия, образ, поэтика.

HARMONY OF THE DIDACTIC CONCEPT IN THE FABLE GENRE

Jalaletdinova Fotima Tadjitdinovna

Lecturer at the Faculty of Philology

Alfraganus University

Abstract

This article examines the artistic, aesthetic, and didactic nature of the fable genre, focusing on the harmony between moral-educational ideas and figurative thinking within its

structure. Since ancient times, the fable has developed as an important literary form aimed at guiding individuals toward kindness, justice, honesty, diligence, and the ability to draw meaningful life conclusions. Through the symbolic representation of animals, birds, plants, and other allegorical characters, fables reveal various social shortcomings as well as positive and negative traits of human character. The article analyzes the didactic concept of the fable in connection with its concise plot, system of symbolic images, ironic expression, and moral conclusion. Special attention is paid to the influence of fables on the reader's consciousness, their role in shaping moral views, and their educational potential. The study concludes that artistry and didacticism in the fable genre form an integrated conceptual system that provides both aesthetic pleasure and practical moral lessons for the reader.

Keywords: life, style, aesthetics, ethics, philosophy, image, poetics.

Masal janri jahon adabiyoti taraqqiyotida eng qadimiy, sarmazmun va tarbiyaviy ahamiyati yuqori bo'lgan adabiy shakllardan biri sifatida alohida o'rin egallaydi. Insoniyat badiiy tafakkuri shakllanishining dastlabki bosqichlaridayoq masal xalq donishmandligi, hayotiy tajriba, axloqiy mezonlar va ijtimoiy munosabatlarni obrazli ifodalash vositasi sifatida yuzaga kelgan. Mazkur janrning o'ziga xosligi shundaki, unda murakkab hayotiy haqiqatlar sodda, ixcham, ramziy va ta'sirchan shaklda bayon etiladi. Masal syujetida ko'pincha hayvonlar, qushlar, o'simliklar yoki boshqa ramziy obrazlar ishtirok etsa-da, aslida ular orqali inson xarakteri, jamiyatdagi muayyan illatlar, axloqiy tanlovlar va ijtimoiy munosabatlar yoritiladi. Shu jihatdan masal nafaqat badiiy matn, balki didaktik mazmunga ega bo'lgan tarbiyaviy-estetik hodisa sifatida ham qadrlanadi.

Adabiyot tarixida masal janrining asosiy vazifasi insonni hayotiy xulosaga olib kelish, uni yaxshilik va yomonlik, adolat va zulm, halollik va makr, mehnatsevarlik va dangasalik kabi qarama-qarshi tushunchalar haqida o'ylashga undashdan iborat bo'lgan. Masalda voqea-hodisa ko'pincha qisqa epizod asosida rivojlanadi, biroq shu ixcham syujet zamirida keng ijtimoiy, axloqiy va falsafiy ma'no mujassam bo'ladi. Aynan shu xususiyat masal janrida badiiylik va didaktik konsepsiyaning o'zaro uyg'unlashuvini ta'minlaydi. Badiiy obrazlar o'quvchi tasavvurini boyitsa, asar yakunidagi xulosa yoki yashirin pand-nasihat uning ongida axloqiy baholash mezonlarini shakllantiradi.

Masal janrida didaktik konsepsiya bevosita nasihat shaklida emas, balki ramziy obrazlar, kinoya, qiyos, allegoriya va majoziy ifoda orqali namoyon bo'ladi. Bu esa o'quvchini tayyor xulosani qabul qilishga emas, balki voqelik mohiyatini mustaqil anglashga, obrazlar harakatidan saboq chiqarishga yo'naltiradi. Shu sababli masal janri ta'lim-tarbiya jarayonida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, yosh avlodda axloqiy tafakkur, tanqidiy fikrlash, badiiy idrok, estetik did va hayotiy kuzatuvchanlikni rivojlantirishda masallar samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Masal orqali o'quvchi insoniy fazilatlar va salbiy xulq-atvor oqibatlarini obrazli ko'rinishda idrok etadi, o'z hayotiy tajribasi bilan solishtiradi va muayyan xulosaga keladi.

Bugungi kunda adabiy ta'limda badiiy matnni faqat syujet yoki obrazlar tizimi nuqtayi nazaridan emas, balki uning tarbiyaviy, didaktik va kommunikativ imkoniyatlari asosida o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Masal janri aynan shu jihatdan alohida tadqiqot obyekti bo'la oladi. Chunki unda adabiyotning estetik vazifasi bilan tarbiyaviy-ma'rifiy vazifasi uzviy bog'langan holda namoyon bo'ladi. Masalning ixchamligi, obrazlarning ramziyligi, voqeaning hayotiyliigi va xulosaning ta'sirchanligi o'quvchi ongiga tez yetib boruvchi didaktik ta'sir mexanizmini yuzaga keltiradi.

Mazkur maqolada masal janrida didaktik konsepsiyaning namoyon bo'lish shakllari, badiiy obraz va tarbiyaviy g'oya o'rtasidagi uyg'unlik, ramziy ifoda vositalarining axloqiy-ma'rifiy mazmunni ochishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, masal janrining adabiy ta'limdagi ahamiyati, o'quvchi shaxsini ma'naviy-axloqiy jihatdan kamol toptirishdagi imkoniyatlari va badiiy-estetik tafakkurni shakllantirishdagi o'rni yoritiladi. Tadqiqotning dolzarbligi masal janrini

zamonaviy adabiy-pedagogik yondashuvlar asosida talqin qilish, undagi didaktik mazmuni badiiy konsepsiya bilan uyg'un holda ochib berish zarurati bilan belgilanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda asosiy metodologik yondashuv sifatida **adabiy-hermenevtik tahlil metodi** tanlandi. Ushbu metod masal janrida ifodalangan badiiy obrazlar, ramziy ma'nolar, axloqiy-didaktik g'oyalar va muallif konsepsiyasini chuqur talqin qilish imkonini beradi. Tadqiqot materiali sifatida Gulxaniyning "Zarbulmasal" asaridagi masallar olindi. Mazkur asar o'zbek mumtoz adabiyotida masal janrining yuksak namunalaridan biri bo'lib, unda xalq donishmandligi, ijtimoiy tanqid, axloqiy qarashlar va tarbiyaviy xulosalar badiiy obrazlar orqali ifodalangan.

Adabiy-hermenevtik tahlil jarayonida "Zarbulmasal" tarkibidagi masallarda qo'llangan ramziy obrazlar, allegorik ifodalar, kinoya, hajviy tasvir va pand-nasihat mazmuni izchil o'rganildi. Xususan, asardagi qushlar, hayvonlar va boshqa majoziy obrazlar orqali inson xarakteriga xos ijobiy va salbiy sifatlarning qanday ochib berilgani tahlil qilindi. Bunda har bir obrazning faqat badiiy vazifasi emas, balki didaktik yuklamasi ham alohida e'tiborga olindi. Chunki "Zarbulmasal"dagi masallarda obrazlar oddiy tasvir vositasi sifatida emas, balki muayyan axloqiy g'oya, ijtimoiy munosabat yoki tarbiyaviy xulosani yetkazuvchi konseptual birlik sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqot davomida masallardagi voqealar rivoji, konflikt, qahramonlar nutqi, ramziy ma'no va yakuniy xulosa o'rtasidagi ichki bog'liqlik tahlil qilindi. Bu orqali masal janrida badiiylik va didaktik konsepsiyaning qanday uyg'unlashgani aniqlashga harakat qilindi. Shuningdek, "Zarbulmasal"dagi masallar orqali jamiyatdagi adolatsizlik, nodonlik, manmanlik, manfaatparastlik, yolg'onchilik kabi illatlarning fosh etilishi hamda ularga qarshi axloqiy-ma'rifiy pozitsiyaning ilgari surilishi o'rganildi.

Mazkur metod asosida tadqiqot quyidagi yo'nalishda olib borildi: avvalo, "Zarbulmasal" asaridagi masallar mazmunan saralandi; keyin ulardagi asosiy obrazlar va ramziy belgilar aniqlashtirildi; so'ngra obrazlar orqali ifodalangan didaktik g'oyalar talqin qilindi; yakunda esa masal janrida badiiy obraz, ijtimoiy tanqid va axloqiy xulosa o'rtasidagi konseptual uyg'unlik ilmiy jihatdan umumlashtirildi. Ushbu metodologik yondashuv Gulxaniy masallarining nafaqat adabiy-estetik, balki tarbiyaviy-didaktik mohiyatini ham ochib berishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Gulxaniyning "Zarbulmasal" asari o'zbek mumtoz adabiyotida masal janrining badiiy va didaktik imkoniyatlarini keng namoyon etgan muhim manbalardan biridir. Asarda muallif hayvonlar, qushlar va boshqa ramziy obrazlar vositasida inson xakteri, jamiyatdagi illatlar, axloqiy tanlovlar hamda ijtimoiy munosabatlarni obrazli shaklda ifodalaydi. "Zarbulmasal"dagi masallar mazmunan sodda ko'rinsa-da, ularning ichki qatlamida chuqur ijtimoiy-tarbiyaviy g'oya, xalqona donishmandlik va didaktik xulosa mujassam. Shu bois asardagi har bir masal badiiy voqea sifatida emas, balki muayyan axloqiy konsepsiyani ochuvchi ramziy model sifatida talqin qilinadi.

"Maymun bilan Najjor" masali masal janrida didaktik konsepsiyaning eng yorqin namoyonlaridan biri hisoblanadi. Mazkur masalda maymun najjorning ishini kuzatib, o'zida ham shu ishni bajara olish qobiliyati bordek tasavvur qiladi. Biroq u hunar sirini bilmagani, tajriba va malakaga ega bo'lmagani sababli kulgili va ayanchli holatga tushadi. Bu masalda maymun obrazi o'z imkoniyatini to'g'ri baholay olmaydigan, bilmagan ishiga urinadigan, ko'r-ko'rona taqlid qiluvchi kishilar timsoli sifatida beriladi. Najjor esa mehnat, kasb, tajriba va mahorat ramzi sifatida namoyon bo'ladi. Masalning asosiy didaktik mazmuni shundan iboratki, har qanday faoliyat bilim, tajriba, mahorat va mas'uliyatni talab qiladi. Inson biror ishga kirishishdan oldin o'z salohiyatini anglamog'i, hunarning mohiyatini tushunmog'i va ko'r-ko'rona taqliddan saqlanmog'i lozim. Demak, bu masalda badiiy voqea orqali "bilmagan ishga urinish insonni sharmanda qiladi" degan tarbiyaviy xulosa ilgari suriladi.

"Tuya bilan Bo'taloq" masalida esa erksizlik, ijtimoiy qaramlik va insonning o'z taqdiriga egalik qila olmasligi masalasi ramziy obrazlar orqali yoritiladi. Bo'taloq onasidan nega

doimo ko‘chib yurishlari, nega tinch va osoyishta yashay olmasliklari haqida noliydi. Ona tuya esa bunga o‘zlari emas, ularni boshqarayotgan egasi sababchi ekanini anglatadi. Mazkur masalda tuya va bo‘taloq obrazlari orqali mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatidan mahrum bo‘lgan, boshqalar irodasiga bo‘ysunib yashashga majbur kishilar taqdiri ko‘rsatiladi. Bu yerda didaktik konsepsiya faqat individual axloqiy nasihat bilan cheklanmaydi, balki ijtimoiy mazmun kasb etadi. Masal o‘quvchini erkinlik, ijtimoiy adolat, inson qadr-qimmatini va mustaqil fikrlash haqida mulohaza yuritishga undaydi. Shuningdek, masalda qaramlik sharoitida shaxsning tabiiy istaklari, orzu-umidlari va hayotiy ehtiyojlari to‘liq ro‘yobga chiqmasligi badiiy ifoda etiladi. Natijada masal mazmunida erkinlik qadri va ijtimoiy tenglik g‘oyasi didaktik xulosa sifatida shakllanadi.

“Toshbaqa bilan Chayon” masalida esa yomon xulq, xiyonat, noshukurlik va tabiatan buzuq fe‘lning oqibati masalasi yoritiladi. Masalda chayon suvdan o‘tish uchun toshbaqadan yordam so‘raydi. Toshbaqa unga yordam beradi, biroq chayon yo‘l davomida o‘z odatiga ko‘ra unga nish urishga urinadi. Toshbaqa bundan ajablanib, yaxshilikka yomonlik bilan javob qaytarishning sababini so‘rganida, chayon o‘z tabiatidan voz kecha olmasligini bildiradi. Mazkur masalda toshbaqa yaxshilik, bag‘rikenglik va yordam ramzi sifatida, chayon esa xiyonat, yovuzlik va noshukurlik timsoli sifatida gavdalanadi. Masalning asosiy didaktik g‘oyasi shundan iboratki, yomon fe‘lli kishi ko‘pincha yaxshilikning qadriga yetmaydi, aksincha, o‘z zararli odatini namoyon qiladi. Bu masal o‘quvchini insonlarni tanishda ehtiyotkor bo‘lishga, yaxshilik qilishda ham aql va farosat bilan ish tutishga, yomonlikning mohiyatini anglashga chaqiradi. Bunda didaktika to‘g‘ridan-to‘g‘ri nasihat shaklida emas, balki keskin dramatik vaziyat orqali ochiladi.

“Kabutar bilan Zog” masalida esa tashqi ko‘rinishga berilish, o‘zligini yo‘qotish va boshqalarga o‘xshashga urinish kabi illatlar tanqid qilinadi. Kabutar va zog‘ obrazlari qarama-qarshi xarakterlar asosida berilib, ular orqali insonning o‘z tabiati, asl qiyofasi va ma‘naviy qiyofasiga sodiq qolishi zarurligi anglatiladi. Zog‘ obrazi ko‘pincha ma‘naviy qo‘pollik, tashqi taqlid va o‘zgalarga moslashish orqali foyda topishga intilish ramzi sifatida talqin etiladi. Kabutar esa poklik, soddalik va tabiiylik ramzidir. Ushbu masalda didaktik konsepsiya shaxsning o‘zligini asrash, soxta ko‘rinishlardan saqlanish, ichki mazmunni tashqi bezakdan ustun qo‘yish g‘oyasi orqali namoyon bo‘ladi. Masal o‘quvchini insoniy qadr-qimmatni tashqi qiyofa yoki sun‘iy taqlid bilan emas, balki ma‘naviy fazilatlar bilan belgilashga undaydi.

“Yolg‘onchi Tuya” masalida esa yolg‘onchilik, ishonchni suiiste‘mol qilish va aldoyning oqibati badiiy talqin qilinadi. Tuya obrazi orqali o‘z manfaatini ko‘zlab yolg‘on ishlatadigan, atrofdegilar ishonchini yo‘qotadigan kishi xarakteri ochiladi. Masalda yolg‘on dastlab foyda keltirgandek tuyulsa-da, oxir-oqibat uning egasini obro‘sizlantirishi va jamiyatda ishonchsiz shaxsga aylantirishi ko‘rsatiladi. Bu masalning didaktik xulosasi shundan iboratki, insoniy munosabatlarning asosi rostgo‘ylik, ishonch va halollikdir. Yolg‘on esa nafaqat boshqalarga zarar yetkazadi, balki yolg‘onchining o‘zini ham ma‘naviy inqirozga olib boradi. Shu jihatdan bu masalda axloqiy tarbiya g‘oyasi ishonch kategoriyasi bilan bog‘liq holda ifodalanadi.

“Dumsiz eshak” masalida esa noshukurlik, o‘z holidan doimiy norozi bo‘lish, boshqalarga havas qilish va mavjud ne‘matning qadriga yetmaslik illatlari tanqid qilinadi. Eshak obrazi orqali hayotdagi imkoniyatlarini anglamaydigan, o‘z holatini xolis baholay olmaydigan, doimo boshqa holatni orzu qiladigan kishilar timsoli yaratiladi. Masalda qahramonning holati kulgili ko‘rinishda berilsa-da, uning zamirida jiddiy tarbiyaviy ma‘no mavjud. Muallif bu orqali inson o‘z hayotidagi bor ne‘matlarni qadrlashi, noshukurlik va behuda hasaddan saqlanishi kerakligini uqtiradi. Bu masalda didaktik konsepsiya hayotga oqilona munosabat, sabr, shukronalik va o‘z imkoniyatini to‘g‘ri anglash g‘oyalari bilan uyg‘unlashadi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, “Zarbulmasal”dagi masallarda didaktik mazmun badiiy obrazlar orqali yashirin va ta‘sirchan shaklda beriladi. Muallif inson xulqidagi kamchiliklarni bevosita qoralashdan ko‘ra, ularni ramziy obrazlar harakati orqali ko‘rsatadi. Bu esa o‘quvchini tayyor xulosani qabul qilishga emas, balki voqea mohiyatini mustaqil anglashga undaydi. Masalan, maymunning hunarsiz taqlidi, chayonning xiyonati, tuyaning erksizligi, zog‘ning soxta

qiyofasi yoki eshakning noshukurligi orqali inson xarakteridagi muayyan illatlar ochiladi. Bunday badiiy usul masal janrining tarbiyaviy ta'sirini kuchaytiradi.

Natijalar asosida aytish mumkinki, Gulxaniy masallarida didaktik konsepsiya uch asosiy yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, axloqiy-didaktik yo'nalishda halollik, rostgo'ylik, shukronalik, mehnatsevarlik va yaxshilik kabi fazilatlar ulug'lanadi. Ikkinchidan, ijtimoiy-didaktik yo'nalishda erksizlik, adolatsizlik, qaramlik va manfaatparastlik kabi holatlar tanqid qilinadi. Uchinchidan, estetik-didaktik yo'nalishda obraz, ramz, kinoya va hajv orqali o'quvchi ongiga ta'sir etuvchi badiiy vositalar shakllantiriladi. Bu uch yo'nalish birgalikda masal janrida didaktik konsepsiya uyg'unligini yuzaga keltiradi.

Umuman, "Zarbulmasal"dagi masallar tahlili shuni ko'rsatadiki, Gulxaniy xalq og'zaki ijodi, maqol, matal, ramziy obraz va hajviy tasvir imkoniyatlaridan mahorat bilan foydalanib, masal janrini chuqur tarbiyaviy mazmun bilan boyitgan. Asardagi har bir masal o'quvchini ma'lum bir axloqiy xulosaga olib keladi, lekin bu xulosa quruq nasihat tarzida emas, balki obrazli voqea, konflikt va ramziy harakat orqali yuzaga chiqadi. Shu sababli "Zarbulmasal" masallari badiiylik va didaktikaning uyg'unlashgan namunasi sifatida bugungi adabiy ta'lim jarayonida ham muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Masal janrida didaktik konsepsiya uyg'unligini Gulxaniyning "Zarbulmasal" asari misolida o'rganish shuni ko'rsatadiki, mazkur janr badiiylik va tarbiyaviylikni bir butun holda mujassamlashtirgan adabiy hodisadir. Masalning ixcham syujeti, ramziy obrazlar tizimi, kinoyaviy ifoda usuli va yakuniy axloqiy xulosasi o'quvchi ongiga bevosita ta'sir etuvchi didaktik mexanizmni shakllantiradi. Gulxaniy masallarida inson xarakteridagi ijobiy va salbiy jihatlar hayvonlar, qushlar va boshqa majoziy obrazlar orqali ifodalanib, o'quvchini hayotiy voqelikni tahlil qilishga, yaxshilik va yomonlik, halollik va yolg'on, mehnat va taqlid, erkinlik va qaramlik kabi tushunchalar ustida mulohaza yuritishga undaydi.

Tadqiqot jarayonida "Maymun bilan Najjor", "Tuya bilan Bo'taloq", "Toshbaqa bilan Chayon", "Kabutar bilan Zog", "Yolg'onchi Tuya", "Dumsiz eshak" kabi masallar asosida masal janrining didaktik mohiyati tahlil qilindi. Ushbu masallarda ko'r-ko'rona taqlid, hunarsizlik, xiyonat, noshukurlik, yolg'onchilik, o'zligini yo'qotish, erksizlik va ijtimoiy qaramlik kabi illatlar obrazli tarzda fosh etiladi. Shu bilan birga, rostgo'ylik, halollik, shukronalik, mehnatsevarlik, farosat, mustaqil fikrlash va insoniy qadr-qimmat kabi fazilatlar tarbiyaviy mezon sifatida ilgari suriladi. Bu holat "Zarbulmasal"dagi masallarning faqat badiiy-estetik emas, balki axloqiy-ma'rifiy ahamiyatga ham ega ekanini tasdiqlaydi.

Gulxaniy masallarida didaktik konsepsiya quruq nasihat yoki bevosita pand shaklida emas, balki ramziy obrazlar, allegorik voqealar, hajviy vaziyatlar va xalqona donishmandlik orqali ifodalanadi. Aynan shu jihat masallarning ta'sirchanligini oshiradi. O'quvchi obrazlar harakati va voqea rivojini kuzatar ekan, undagi yashirin ma'noni anglaydi, qahramonlar xatti-harakatini baholaydi va mustaqil axloqiy xulosaga keladi. Demak, masal janrida didaktika badiiy tasvir bilan uyg'unlashgan holda namoyon bo'ladi va bu uyg'unlik janrning asosiy estetik-tarbiyaviy xususiyatini belgilaydi.

Umuman olganda, "Zarbulmasal" asari masal janrida didaktik konsepsiyaning yuksak namunasi sifatida baholanishi mumkin. Asarda xalq maqollari, ramziy obrazlar, ijtimoiy tanqid va axloqiy xulosa o'zaro uyg'unlashib, o'quvchi shaxsini ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashga xizmat qiladi. Mazkur asarni adabiy ta'lim jarayonida o'rganish o'quvchilarda badiiy matnni tahlil qilish, ramziy ma'noni anglash, tanqidiy fikrlash va hayotiy xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois Gulxaniyning "Zarbulmasal" asaridagi masallar bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan, didaktik va estetik qiymati yuqori bo'lgan adabiy meros sifatida qadrlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Gulxaniy. Zarbulmasal. – Toshkent: Fan, 1976.
2. Karimov N. O‘zbek adabiyoti tarixi. 2-jild. – Toshkent: Fan, 1978.
3. Yo‘ldoshev Q. Badiiy asar poetikasi. – Toshkent: Universitet, 2008.
4. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. – Toshkent: A.Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2004.
5. Hotamov N., Sarimsoqov B. Adabiyotshunoslik terminlarining izohli lug‘ati. – Toshkent: O‘qituvchi, 1983.
6. To‘ychiev U. O‘zbek masalchiligi va satira. – Toshkent: Fan, 1990.
7. Fitrat A. Adabiyot qoidalari. – Toshkent: Ma’naviyat, 1995.
8. Ibrohimov A. Allegoriya va ramz masalasi. – Toshkent: Fan, 2001.
9. Xudoyberdiyev E. Klassik adabiyot va zamonaviy talqin. – Toshkent: Akademnashr, 2015.
10. Rustamov A. O‘zbek mumtoz adabiyoti tarixi masalalari. – Toshkent: Sharq, 2010.